

Uporaba direktive o začasni zaščiti (področje uporabe in registracija)

INFORMATOR EMN

Julij 2022

1 OZADJE IN OKVIR

V tem informatorju so informacije o izvajanju direktive o začasni zaščiti,¹ sprejeti v odziv na begunsko krizo zaradi napada Rusije na Ukrajino 24. februarja 2022.

Po podatkih UNHCR je do 4. maja 2022 Ukrajino zaradi varnosti zapustilo več kot 5,7 milijona Ukrajincev

(predvsem žensk in otrok), ki so prišli zlasti v sosednje države EU in tretje države (vključno z Moldavijo).² Ta informator se nanaša na **področje uporabe direktive o začasni zaščiti in registracijo oseb, ki bežijo pred vojno v Ukrajini**. Analiza, predstavljena v tem informatorju, temelji na prispevkih 26 držav članic.³

2 PODROČJE UPORABE DIREKTIVE O ZAČASNI ZAŠČITI

2.1 Razširitev začasne zaščite na dodatne kategorije

Člen 2(1) Sklepa Sveta 2022/382 določa tri kategorije oseb, za katere se uporablja začasna zaščita. Te kategorije obsegajo veliko večino oseb, razseljenih 24. februarja 2022 ali po tem datumu, in sicer: ukrajinske državljane, ki so 24. februarja 2022 ali pred tem datumom prebivali v Ukrajini; osebe brez državljanstva in državljane tretjih držav razen Ukrajine, ki so bili upravičeni do mednarodne zaščite ali enakovredne državne zaščite v Ukrajini pred 24. februarjem 2022, in družinske člane zgoraj navedenih skupin.

Člen 2(2) Sklepa Sveta določa kategorije, ki so tudi upravičene do zaščite. Določa, da „[d]ržave članice

uporabljajo bodisi ta sklep bodisi ustrezno zaščito po svojem nacionalnem pravu v zvezi z osebami brez državljanstva in državljani tretjih držav, razen Ukrajine, ki lahko na podlagi veljavnega dovoljenja za stalno prebivanje, izdanega v skladu z ukrajinskim pravom, dokažejo, da so pred 24. februarjem 2022 zakonito prebivali v Ukrajini, in se ne morejo vrniti v svojo državo [izvora] ali regijo [v državi] izvora na varen in trajen način“.

V skladu s členom 7 Direktive 2001/55/ES *lahko* države članice uporabljajo Sklep Sveta tudi za druge osebe, vključno z osebami brez državljanstva in državljani tretjih držav, razen Ukrajine, ki so zakonito prebivale v Ukrajini in se ne morejo vrniti v svojo državo ali regijo izvora na varen in trajen način (člen 2(3) Sklepa Sveta).

¹ Sklep 2022/382 z dne 4. marca 2022, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.071.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A071%3ATOC, nazadnje obiskano 29. marca 2022.

² Podatki na voljo na: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>, nazadnje obiskano 5. maja 2022.

³ AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO (podane samo informacije o registraciji), SE, SI, SK.

Samo dve državi članici sta poročali o uporabi „ustrezne zaščite“ v skladu s členom 2(2) Sklepa Sveta,⁴ in sicer, da sta osebam brez državljanstva ali državljanom tretjih držav omogočili, da so zaprosile za mednarodno zaščito, kot je določeno v ustrezni nacionalni zakonodaji. Češka republika je poročala, da je za kratek čas uporabljala sistem „ustrezne zaščite“, po katerem je osebam, ki so bežale pred spopadom v Ukrajini, dodelila posebne vizume za dolgoročno bivanje (ki omogočajo enako stopnjo zaščite kot začasna zaščita, določena v Sklepu Sveta), vendar pa zdaj uporablja zaščito iz Sklepa Sveta.⁵

Samo Hrvaška, Finska, Nizozemska, Portugalska in Španija so poročale, da so zaščito razširile na kategorijo „drugih oseb“ iz člena 2(3).

Nekaj držav članic je posebej poročalo, da so razširile zaščito na osebe, ki so Ukrajino samo začasno zapustile (npr. poslovno ali za počitnice) pred izbruhom spopada in se niso mogle vrniti.⁶ Španija je izrecno poročala, da je razširila zaščito na osebe iz Ukrajine z veljavnim dovoljenjem za kratkoročno prebivanje, ki se niso mogle vrniti v državo izvora. Češka republika je poročala, da je razširila zaščito na ukrajinske državljane, ki so zapustili Ukrajino pred 24. februarjem 2022 in nimajo vizuma ali dovoljenja za dolgoročno prebivanje, ki ga je izdala Češka republika ali druga država članica (tj. osebe, ki se nahajajo na ozemlju Češke republike na podlagi brezvizumskega režima ali so imele vizum za kratkoročno bivanje). Na Finskem in Slovaškem lahko ukrajinski državljani zahtevajo začasno zaščito ne glede na datum odhoda iz Ukrajine. Področje uporabe direktive na Nizozemskem je bilo razširjeno na razseljene osebe, ki so zapustile Ukrajino 27. novembra 2021 ali po tem datumu zaradi naraščanja napetosti v državi. Za državljane tretjih držav razen Ukrajine ni treba preverjati, ali so Ukrajino zapustili pred 27. novembrom 2021, vendar morajo dokazati, da so imeli na dan 23. februarja 2022 veljavno dovoljenje za prebivanje v Ukrajini. Nizozemska je na podlagi tega poročala, da se lahko v začetku šteje, da je bila oseba na ta datum v Ukrajini, ali vsaj da državljan tretje države ni zapustil Ukrajine pred 27. novembrom 2021. Če se pozneje izkaže, da je bil državljan tretje države dalj časa zunaj Ukrajine, začasna zaščita preneha.

2.2 Uporaba nacionalnih shem začasne zaščite, ki dopolnjujejo začasno zaščito iz Direktive in Izvedbenega sklepa Komisije

Države članice lahko uporabljajo nacionalne sheme začasne zaščite, ki dopolnjujejo začasno zaščito iz direktive o začasni zaščiti. Skupaj je 23 držav članic poročalo o uporabi začasne zaščite izključno na podlagi Direktive.⁷ Avstrija in Litva sta poročali o uporabi nacionalne sheme zaščite.

Na podlagi nacionalne sheme zaščite v Litvi se lahko dovoljenja za začasno prebivanje do enega leta izdajo tujcem, ki iz humanitarnih razlogov ali iz razlogov, povezanih s tveganjem nastanka škode, ki bi jim ga lahko povzročil režim v domači državi, ne morejo zapustiti Litve. Obseg pravic, priznanih upravičencem litovske nacionalne sheme zaščite,⁸ je širok in obsega med drugim: možnost dela, ne da bi morali zahtevati za dovoljenje za delo, socialne prejemke in dostop do osnovnega zdravstvenega varstva, vključno z brezplačnim cepljenjem proti covidu-19. Podobno tudi Avstrija od 11. marca 2022 izdaja dovoljenja za začasno prebivanje razseljenim osebam iz Ukrajine na podlagi svojega zakona o azilu.

2.3 Ukrepi, ki se uporabljajo za ukrajinske državljane, ki so se nahajali na ozemlju države članice že pred napadom na Ukrajino⁹

Položaj ukrajinskih državljanov, ki so se nahajali na ozemlju države članice pred 24. februarjem 2022, se po državah članicah zelo razlikuje. Večina držav članic je vzpostavila posebne ukrepe, tri države članice pa poročajo, da so bili taki primeri v njihovem obstoječem pravnem okviru že urejeni.¹⁰

Več držav članic je poročalo, da lahko ukrajinski državljani, ki zakonito prebivajo na njihovem ozemlju,

4 AT, EL.

5 Češka je od 25. februarja 2022 do 22. marca 2022 uporabljala „ustrezno zaščito“.

6 CZ, ES (le če so bili v Španiji pred 24. februarjem 2022), LT (le če so zapustili Ukrajino po 24. januarju 2022), LV, PL.

7 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SE, SK (od 1. marca 2022 je bila začasna zaščita del nacionalne sheme zaščite, po sprejetju Sklepa Sveta pa je status začasne zaščite izključno na podlagi direktive o začasni zaščiti).

8 Dovoljenja za začasno prebivanje iz humanitarnih razlogov so bila izdana ukrajinskim državljanom pred začetkom izvajanja Sklepa Sveta (EU) 2022/382. Večina ukrajinskih državljanov, ki so zbežali iz Ukrajine, lahko od 16. marca 2022 pridobi dovoljenje za začasno prebivanje iz naslova začasne zaščite, dovoljenja za začasno prebivanje pa se lahko iz humanitarnih razlogov izdajo med drugim tistim ukrajinskim državljanom, ki nimajo veljavnega potnega lista.

9 Glej tudi razdelek 2.1.

10 HU, LU, SE.

ostanejo tudi po preteku vizuma ali druge pravne podlage za bivanje.¹¹ Estonija je pojasnila tudi, da ni treba, da posebej zaprosijo za podaljšanje dokumenta, ki jim zagotavlja zakonito prebivanje.¹² Druge so navedle, da lahko posamezniki zaprosijo za podaljšanje dovoljenja, zahtevajo začasno zaščito ali zaprosijo za azil.¹³ Ukrepi, ki so jih sprejele Bolgarija, Malta in Slovenija, so v nasprotju s tem, ker Ukrajinci, ki so že prebivali na njihovem ozemlju pred ruskim napadom, niso upravičeni do začasne, ampak samo do mednarodne zaščite. Da bi švedska vlada olajšala položaj osebam, ki so v času napada že prebivale na Švedskem, je v začetku aprila sprejela spremembo ustreznega sklepa. Sprememba, ki je začela veljati 26. aprila 2022, določa, da so tudi osebe, ki so pripotovale in ostale na Švedskem od 30. oktobra 2021 do 23. februarja 2022, vključene v skupino oseb, ki imajo pravico do dovoljenja za prebivanje z začasno zaščito, če izpolnjujejo zahteve, in sicer če so ukrajinski državljani in s prebivališčem v Ukrajini.

V zvezi z ukrajinskimi državljani, ki so v nezakonitem položaju, je nekaj držav članic poročalo, da so določile, da take osebe prejmejo zakonito podlago za začasno prebivanje in da se zato morebitne odločbe o vračanju odložijo ali razveljavijo.¹⁴ Belgija je poročala, da nima posebnih določb za ukrajinske državljane v nezakonitem položaju, ampak lahko zaprosijo za začasno zaščito. Finska in Latvija sta posameznike

v nezakonitem položaju izenačili z imetniki veljavnih dovoljenj in jim omogočili, da zaprosijo za podaljšanje pretečenih dovoljenj, zahtevajo začasno zaščito ali zaprosijo za azil.¹⁵ Ukrepi, ki jih je sprejela Italija, po drugi strani določajo, da lahko oseba v nezakonitem položaju zaprosi za mednarodno zaščito in zato ni predmet morebitne repatriacije.

2.4 Zagotavljanje informacij o začasni zaščiti upravičencem in potencialnim upravičencem

V skladu s členom 9 direktive o začasni zaščiti države članice osebam z začasno zaščito zagotovijo dokument, v katerem so jasno navedene določbe o začasni zaščiti, ki se uporabljajo zanje, v jeziku, ki ga bodo verjetno razumele. Vse anketirane države članice so poročale, da so sprejele ukrepe za obveščanje upravičencev.

11 AT, CY (sledita standardnim postopkom za pridobitev dovoljenja za prebivanje razen iz kategorije začasne zaščite, če so izpolnjena merila za tako dovoljenje), EE (podaljšanje se odobri do preklica sklepa), EL (zaradi covida je bila z ministrsko uredbo vsem državljanom tretjih držav podaljšana veljavnost dovoljenj za bivanje, ki so potekla od 31. marca 2022 do 30. junija 2022), FR (na podlagi posamične ocene okoliščin), HR (začasno zaščito prejmejo tudi ukrajinski državljani in njihove družine, ki so iz varnostnih razlogov zbežali iz Ukrajine malo pred 24. februarjem 2022 in se ne morejo vrniti v domačo državo zaradi oboroženega spopada; drugi državljani Ukrajine, ki imajo dovoljenje za prebivanje v skladu s hrvaškim zakonom o tujcih, lahko ob izpolnjevanju pogojev zaprosijo za podaljšanje, ali zaprosijo za prebivanje iz drugih razlogov v skladu z zakonom o tujcih), IE (ukrajinski državljani, prispeli pred 24. februarjem z 90-dnevnim vizumom (npr. turistični/poslovni), lahko ostanejo in prejmejo začasno zaščito; ukrajinski državljani, ki že imajo irsko dovoljenje za prebivanje, imajo v primeru, da ni podaljšano ali obnovljeno, pravico do začasne zaščite), IT (ukrajinski državljani, ki so zakonito prebivali na italijanskem ozemlju pred 24. februarjem in ne izpolnjujejo zahtev za podaljšanje dovoljenja za prebivanje, lahko vseeno zaprosijo za mednarodno zaščito), LT (90-dnevni brezplačni vizumski režim, ki začne teči ob izteku dovoljenja za začasno prebivanje ali druge pravne podlage za prebivanje), LU (še vedno obstaja možnost vložitve prošnje za mednarodno zaščito; za zaposlene delavce se uporabljajo posebni pogoji), NL (za ukrajinske državljane, ki prosijo za dovoljenje za prebivanje ali podaljšanje, se uporablja program prizanesljivosti; pri presoji vloge se upošteva njihov osebni položaj; poleg tega za Ukrajince, ki lahko dokažejo, da so na Nizozemsko prispeli pred 27. novembrom 2021, velja tudi zaščita iz direktive), PL (za vizume in dovoljenja za začasno prebivanje, do 31. decembra 2022; za druga dovoljenja, dovoljenje za vstop na Poljsko iz humanitarnih razlogov, vizume za kratkoročno bivanje in 30-dnevno obdobje za odhod iz Poljske, do 18 mesecev), PT (izpolnjene morajo biti zahteve za podaljšanje dovoljenj, čeprav pravni okvir predvideva potrebne prožne rešitve, da se zagotovi, da se zadevna oseba ne bo znašla v nezakonitem položaju), SK (podaljšanje dovoljenja za prebivanje se odobri do dva meseca od odprave izrednih razmer; v primeru zakonitega vstopa, na primer z vizumom/v okviru brezvizumskega režima in brez izdanega dovoljenja za prebivanje, sme oseba ostati do enega meseca po odpravi izrednih razmer).

12 EE.

13 BE, CZ (osebe, ki so nezakonito prebivale na ozemlju Češke republike pred 24. februarjem 2022 in nimajo pravice do začasne zaščite, morajo zaprositi za vizum za prebivanje več kot 90 dni, da lahko ostanejo v državi), DE, FI, FR, LV, SK.

14 DE, EE, EL (vsa prisilna vračanja so začasno ustavljena zaradi zaprtja zračnega prostora nad Ukrajino), ES (odločbe o vračanju so odložene, če zadevna oseba zaprosi za začasno zaščito), FR (v primeru ukaza o odstranitvi so lahko 6 mesecev v hišnem priporu, ki se lahko enkrat podaljša), LT (do nadaljnjega in z možnostjo vložitve prošnje za začasno zaščito), LU, PL, PT (pravni okvir zagotavlja možnost izdaje dovoljenja za prebivanje iz humanitarnih razlogov).

15 FI, LV.

V tabeli spodaj so prikazane vrste informativnega gradiva, ki je bilo dano na razpolago. Poudariti je treba, da odsotnost znaka ■ ne pomeni, da se taka oblika v določeni državi članici ne uporablja, ampak samo, da je država članica v svojih odgovorih ni navedla.

Glavni uporabljeni medij za sporočanje informacij o začasni zaščiti in drugih zadevnih informacij so uradne spletne strani institucij. Sledijo jim tiskana gradiva v obliki zloženkov/brošur in dežurne telefonske številke (ki so običajno dosegljive 24 ur na dan). Objavljene informacije se nanašajo na vprašanja glede zaščite ter navajajo okvir za pomoč, ki je na voljo, in informacije o tem, kje poiskati dodatne informacije. Več kot polovica anketiranih držav članic je poročala, da zagotavlja obveščanje upravičencev do začasne zaščite v različnih

jezikih (običajno v angleščini, ruščini, ukrajiniščini in nacionalnem jeziku).¹⁶

Nekaj držav članic je poročalo, da uporabljajo nevladna spletna mesta, kot so družabni mediji, samo Češka pa je poročala, da uporablja televizijo (po poročanju s tolmačenjem v ukrajiniščino) in da je vzpostavila radijski program (Radio Ukrajina) za pomoč beguncem zaradi spopada v Ukrajini. Portugalska je poročala o radijskih objavah. V Nemčiji so informacije navedene tudi na informacijskih zaslonih na vlakih in izbranih počivališčih na avtocestah; osebe, ki uporabljajo brezplačne kartice SIM določenega podjetja ali uporabljajo omrežje tega podjetja z ukrajinsko telefonsko številko, prejmejo sporočilo, ki jih usmeri na spletni informacijski portal.

OBLIKA/država članica	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	EE	EL	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	SE	SI	SK	
Natisnjeno – izročeno (zloženka, brošura itd.)	■	■			■		■		■	■	■	■		■	■		■	■	■		■		■	■	■	
Natisnjeno – poslano po pošti (plakati, oglasne deske)						■															■	■				
Splet – uradne spletne strani institucij	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Splet – mediji in družabne platforme						■	■			■	■							■		■	■		■		■	
TV/radio					■																	■				
Dežurna telefonska številka (telefon in e-pošta)	■		■	■	■		■		■			■				■	■	■		■	■			■	■	
Služba za pomoč										■	■		■					■			■			■	■	
ODGOVORNA OSEBA ZA OBVEŠČANJE																										
Policija/mejna straža/migracijske službe				■			■		■	■	■	■				■		■		■	■		■		■	
Nevladne in mednarodne organizacije			■		■		■		■		■					■		■		■			■		■	
LOKACIJA																										
Obmejno območje			■				■			■		■						■			■	■			■	
Vlak/avtobusna postaja, letališče, pristanišče						■				■	■			■						■	■		■		■	

3 REGISTRACIJA IN DOKUMENTACIJA

3.1 Prva registracija ob prihodu, vključno na meji

Prva registracija odraslih na meji

Sedem držav članic¹⁷ je navedlo, da za ugotavljanje identitete oseb, ki prihajajo, uporabljajo nacionalne sisteme kontrole na meji. Mejna straža v potni list odtisne žig, ki potrdi prvo registracijo. Na Hrvaškem se med mejnimi kontrolami zbirajo osebni podatki in naslov prebivališča na Hrvaškem, begunci

iz Ukrajine pa se registrirajo v nacionalnem sistemu kontrole na meji (NBMIS).

Kar zadeva druge postopke registracije in izdana potrdila na mejah, se na Hrvaškem osebam, ki prihajajo brez veljavnih potnih listin, izda dovoljenje za vstop (na papirju). Ukrajinski državljani, ki pridejo v Grčijo brez potnih listin (vključno s pretečenimi potnimi listi), lahko vstopijo samo iz urada za kontrolo potnih listov v Promahonu, kjer jim dokument izda osebje ukrajinske ambasade v Grčiji.¹⁸ Madžarska je poročala,

¹⁶ AT, BE, BG, CY, CZ, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SK.

¹⁷ EL, HR, HU, PL, RO in SK. Opozoriti je treba, da je Estonija 3. marca 2022 začasno ponovno vzpostavila schengenski mejni nadzor (uredba vlade št. 19) in registrira ljudi, ki prihajajo na mejo z Latvijo.

¹⁸ Za mladoletne osebe brez potnih listin je treba organu predložiti potrdilo o zakonskem stanu ali rojstni list, če tega ni, pa izpolnjeno izjavo.

da ima postopek registracije (v okviru sistema NHERR) za osebe, ki ne izpolnjujejo potrebnih pogojev za vstop, vendar ni pojasnila, ali se to nanaša na vse osebe, ki prihajajo iz Ukrajine, ali samo na določene kategorije. Po registraciji v NHERR madžarska policija izda potrdilo o začasnem prebivanju (ki velja 30 dni). V Romuniji se oseba, če nima potnih listin ali nacionalnega identifikacijskega dokumenta, napoti na generalni direktorat za imigracije, kjer zaprosi za azil in začne azilni postopek. Slovaški informacijski sistem za migracije in mednarodno zaščito (IS MIGRA) se uporablja za registracije državljanov tretjih držav razen Ukrajine in Ukrajincev, starejših od 18 let, ki nimajo veljavnih potnih listin.

Prva registracija začasne zaščite se lahko opravi na meji (zunanji in notranji),¹⁹ pa tudi v drugih (sprejemnih) centrih v dani državi, prosilci za začasno zaščito pa se lahko odločijo tudi za poznejšo registracijo, če se odločijo potovati v drugo državo članico.

Deset držav članic poroča, da lahko za prvo registracijo najprej izda začasno potrdilo o prošnji za začasno zaščito, preden se potrdi in izda dovoljenje za prebivanje.²⁰ Dodatni dokumenti se po navadi izdajo, ko je potrjena odobritev začasne zaščite. Na Irskem prvo dovoljenje za začasno zaščito zagotavlja imetniku začasno zaščito. Podobno na Nizozemskem nalepka v potnem listu služi kot dokaz, da je oseba vključena v azilni postopek in ne prebiva nezakonito. Če oseba nima identifikacijskega dokumenta, namesto tega prejme potrdilo, da je zaprosila za azil. Druge države članice imajo samo en postopek registracije za začasno zaščito (glej razdelek 3.2. spodaj).

Prva registracija mladoletnikov brez spremstva in mladoletnikov, ki so bili ločeni od staršev, na meji

Nekaj držav članic je poročalo, da izvaja posebne postopke za ločeno registracijo mladoletnikov, ki ob prihodu na mejo potujejo brez staršev, vključno s tistimi, ki potujejo z drugo odraslo osebo. V večini primerov se registrirajo v isti sistem kot odrasli, pri čemer se zbirajo dodatne informacije o odraslih, s katerimi morda potujejo; če odrasli, s katerimi potujejo, niso njihovi starši, pa se zahtevajo ustrezni dokumenti (da se ugotovi, v kakšnem razmerju je mladoletnik s to odraslo osebo). Tri države članice²¹ so poročale, da na meji zbirajo informacije o poznejšem namembnem kraju otroka (na Cipru se te informacije zbirajo za vse ukrajinske državljane).

Za posebne postopke v zvezi z registracijo mladoletnikov brez spremstva na meji je Grčija v odziv na krizo v Ukrajini za varstvo mladoletnikov brez spremstva skupaj z UNHCR določila nacionalni krizni mehanizem (NERM)²² in izvajalce. Urad grške policije za kontrolo potnih listov v sodelovanju z

ukrajinskim konzularnim predstavništvom na mejah izvaja identifikacijo in prvo registracijo mladoletnikov brez spremstva in/ali mladoletnikov, ki so bili ločeni od staršev. Policija izpolni prijavo, ki se pošlje NERM, ta pa zagotovi pomoč mladoletnikom, ki prihajajo v Grčijo in so bili ločeni od staršev (v spremstvu odraslih, ki niso njihovi starši). Primeri, identificirani v NERM, so posredovani v pravno presojo zadeve, odrasel, ki spremlja otroka, pa je imenovan za skrbnika ali zakonitega zastopnika spremljanega mladoletnika. Grški državni tožilec za mladoletnike je imenovan za začasnega varuha in je pristojni organ, ki odloča o otrokovem najboljšem interesu.

V Romuniji od 18. marca 2022 sodelujejo različne službe²³, ki upravljajo vstop, registracijo, tranzit in prebivanje mladoletnikov brez spremstva ter zagotavljajo varstvo njihovih pravic. Postopek vodi generalni direktorat za socialno pomoč in varstvo otrok, ki ima predstavnike na mejnih prehodih in je odgovoren tudi za registracijo mladoletnikov brez spremstva in, če je primerno, odraslih, ki jih spremljajo, v podatkovno zbirko.

Hrvaška in Slovaška sta poročali, da na meji registrirata mladoletnike brez spremstva v isti sistem kot odrasle, v takih primerih pa se pokliče pristojna služba za socialno varstvo. Če mladoletnik potuje z drugo osebo (npr. babica ali sorojenec, ki ni njegov zakoniti zastopnik), se v zapisnik mladoletnika vnesejo potne listine te osebe, ugotovita se njen status in razmerje z mladoletnikom. Na Slovaškem se v slovaški sistem MIGRA (nacionalni informacijski sistem za migracije in mednarodno zaščito) registrirajo tudi mladoletni državljani tretjih držav (razen Ukrajine).

Finska je navedla, da se za mladoletnike brez spremstva iz Ukrajine uporabljajo isti zakoni in postopki kot za vse druge mladoletnike brez spremstva, ki prosijo za mednarodno zaščito. Na Finskem je cilj čim bolj izčrpano registrirati otrokove podatke. Če mladoletniki prispejo z osebami, ki niso njihovi starši, ali če starševstva ni mogoče takoj potrditi, se obravnavajo kot mladoletniki brez spremstva; imenuje se njihov varuh in določi najprimernejša namestitvev, ki je lahko v sprejemnem centru za mladoletnike brez spremstva ali z odraslo osebo, s katero so pripotovali, če je to v otrokovem najboljšem interesu.

Malta in Portugalska doslej nista zabeležili primerov mladoletnikov brez spremstva, vendar sta poročali, da bi v takem primeru zbirali enake informacije kot za odrasle.

3.2 Registracija za prebivanje kot upravičenci za začasno zaščito

Direktiva o začasni zaščiti določa usklajene pravice za upravičence začasne zaščite, vključno z dovoljenjem za prebivanje za celotno trajanje zaščite

19 Npr. v BG, DE, FI, IE (letališče v Dublinu od 9. marca 2022 ali pristanišče Rosslare od 31. marca 2022), MT, PT.

20 BE, DE, EE, EL (potrdilo o vložitvi spletne zahteve za določitev registra), ES, FI, IT, LT, MT, SI.

21 CY, HR, RO.

22 Ustanovljen pri posebnem sekretariatu za varstvo mladoletnikov brez spremstva pri Ministrstvu za migracije in azil.

23 Skupna odločba ministra za družino, mladostnike in enake možnosti, ministra za notranje zadeve, ministra za nacionalno izobraževanje, ministra za zdravje in ministra za razvoj.

(ki lahko traja od enega do dveh let). Države članice so poročale, da izdajajo dovoljenja za prebivanje prek azilnih/migracijskih organov, policijskih organov/organov mejne kontrole ali lokalnih občinskih organov.

Registracija odraslih za prebivanje kot upravičencev za začasno zaščito

■ Vrsta sistema, ki se uporablja za registracijo, in organ, ki izdaja dovoljenja za prebivanje

V večini primerov dovoljenja za prebivanje izdajo azilni ali migracijski organi²⁴, policijski/mejni organi²⁵ ali oboji.²⁶ V drugih treh državah članicah je za to odgovoren lokalni organ (občina kraja prebivališča)²⁷ – ali lokalna policija.²⁸ V Belgiji prvo registracijo opravi imigracijski organ, temu pa sledi registracija pri lokalnem organu kraja prebivališča, ki izda elektronsko kartico. Na Nizozemskem prvo registracijo opravi občina, nato pa se registracija samodejno posreduje imigracijskemu organu. Imigracijski organ začne postopke za začasno zaščito, pri tem pa upravičenci formalno podpišejo prošnjo za azil. Na Poljskem se upravičenci registrirajo pri lokalnem občinskem organu, nato pa so napoteni v spletni sistem, prek katerega dostopajo do elektronske identifikacije kartice.²⁹ Madžarska je poročala, da je zaradi ukrajinske krize začela izvajati nov sistem (NOVA) za registracijo razseljenih oseb.

Samo Poljska je navedla, da ima dva različna obrazca za registracijo beguncev iz Ukrajine. Eden je za ukrajinske državljane, njihove zakonce in bližnje družinske člane ukrajinskih državljanov, ki imajo „poljsko kartico“, ki lahko zaprosijo za poljsko nacionalno identifikacijsko številko (številka PESEL) na vsaki občini tako, da predložijo izpolnjen zahtevek in fotografijo, ki potrjuje njihov status. Številka potrjuje istovetnost, enako kot identifikacijska kartica ali potni list, in zagotavlja dostop do številnih storitev. Druga shema pokriva državljane tretjih držav, ki so upravičeni do mednarodne zaščite v Ukrajini in drugih oblik zaščite, in njihove družinske člane ter osebe, ki imajo stalno prebivališče v Ukrajini in se ne morejo varno in trajno vrniti v državo izvora. Te osebe lahko na zahtevo prejmejo potrdilo na papirju, ki potrjuje status, ki jim ga je podelil urad za tujce. Druge države članice so potrdile, da se pri prvi registraciji izdajajo isti registracijski dokumenti vsem osebam, upravičenim do začasne zaščite v skladu s Sklepom Sveta.

■ Vrsta potrdila, ki se izda ob odobritvi začasne zaščite

Dvanajst držav članic je poročalo, da izdajajo začasna potrdila o vložitvi prošnje za začasno zaščito.³⁰ Ta potrdila imetniku že omogočajo določeno stopnjo zaščite.³¹ Tri države so poročale, da upravičencem začasne zaščite izdajo vizume na žigu (CZ in LU) ali nalepke v potnem listu (NL), ki potrjujejo status imetnika začasne zaščite.³¹ V Latviji se upravičencu začasne zaščite, ki nima potne listine, namesto tega izda dovoljenje za prebivanje. Pet držav članic³² izdaja dovoljenja za prebivanje v obliki dopisa ali potrdila. Večina³³ izda/bo izdala dovoljenje za prebivanje ali identifikacijske dokumente. Bolgarija tujcem, ki se jim odobri začasna zaščita, izdaja registracijske kartice.

Luksemburg izdaja potrdila o začasni zaščiti, na podlagi katerih ima tujec pravico, da ostane v državi, vendar ne pravice do prebivanja. Na Irskem se nadaljnji proces registracije (ki se uporablja za vse državljane tretjih držav, ki pridobijo dovoljenje za prebivanje na Irskem) izvede v naslednji fazi. Oseba prejme irsko dovoljenje za prebivanje v tej drugi fazi, trenutno pa prejme dovoljenje za začasno zaščito, ki potrjuje status začasne zaščite.

Registracija mladoletnikov brez spremstva in mladoletnikov, ki so bili ločeni od staršev, za prebivanje kot upravičencev za začasno zaščito³⁴

V večini držav članic³⁵ se mladoletniki brez spremstva, ki prosijo za začasno zaščito v državi članici, registrirajo v isti sistem kot odrasli. Po navadi se za mladoletnike brez spremstva evidentirajo enake informacije kot za odrasle, po potrebi skupaj z informacijo o odrasli osebi, ki jih spremlja, in razmerju te osebe z otrokom.

3.3 Ozemeljska porazdelitev pri registraciji

Dve državi članici³⁶ sta navedli, da se pri registraciji poslužujeta ozemeljske distribucije, da zagotovita dostop do nastanitve, nobena pa ni poročala, da bi jo uporabljala za omogočanje hitrejše registracije za upravičence.

Polovica držav članic³⁷ je pojasnila, da se lahko osebe, upravičene do začasne zaščite, odločijo za vložitev prošnje v različnih registracijskih centrih ali policijskih

24 AT, BG, CY, EL, FI, FR, HR, LT, LV, LU, MT, NL, RO, SE.

25 ES, HU, SK.

26 CZ, EE, IE, PT.

27 DE, SI.

28 HR, IT.

29 Za več informacij glej <https://www.gov.pl/web/mobywatel/ua>, nazadnje obiskano 22. junija 2022.

30 BE, CY, DE, EE, EL (potrdilo o spletni vložitvi prošnje omogoča dostop do nujne bolnišnične obravnave), ES, FI, IT, LT, MT, PT, SI. To v teoriji omogoča tudi CZ, v praksi pa se začasna zaščita večinoma odobri na kraju samem.

31 CZ, LV, NL.

32 FI, IE (dovoljenje za začasno zaščito), LT, MT, SK.

33 AT, BE, CY, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR (kartonček), IE, IT, LT, MT, SE, SI.

34 Vključno z otroki, ki jih spremlja oseba, ki ni starš/skrbnik.

35 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, PL, PT, RO, SE, SI, SK. Nizozemska in Avstrija še nista mogli navesti vseh informacij o dodatnih podatkih, ki se registrirajo za mladoletnike brez spremstva.

36 CZ, FR.

37 BG, CY, CZ, EE, EL, ES, FI, HR, LV, NL, PL, PT, RO, SK, SI.

postajah na ozemlju države, glede na to, kjer so se odločile prebivati. Avstrija je poročala o vzpostavitvi mobilnih registracijskih avtobusov. Na Češkem so bili ustanovljeni regionalni centri za pomoč Ukrajini (KACPU). Ti centri delajo v vseh regijah in zagotavljajo celotno pomoč na enem mestu pri registraciji. Tudi Hrvaška za pomoč prosilcem zagotavlja mobilne enote v velikih namestitvenih enotah. Na Cipru in v Italiji se prosilci za začasno zaščito zglasijo na uradu, ki je povezan z okrožjem prebivališča. V Nemčiji registracija poteka lokalno pri pristojnih organih ali na centralnih

točkah prihoda (vozlišča), ki pomagajo olajšati pritisk na lokalne organe, organizirane pa so na posebnih vlakih in avtobusih. Na Hrvaškem in na Cipru je mogoče prošnjo za začasno zaščito vložiti na spletu. Na Švedskem lahko ukrajinski državljani z veljavnim potnim listom ali drugim identifikacijskim dokumentom zase in za svoje družinske člane, ki se nahajajo na Švedskem, zaprosijo za zaščito prek nove e-storitve na spletni strani švedske agencije za migracije. Tako jim za vložitev prošnje ni treba obiskati urada agencije za migracije.

Izjava o omejitvi odgovornosti

Ta informator je pripravila Evropska migracijska mreža (EMN), ki jo sestavljajo Evropska komisija, njen ponudnik storitev (ICF) in nacionalne kontaktne točke EMN. Poročilo ne odraža nujno mnenj in stališč Evropske komisije, ponudnika storitev EMN (ICF) ali nacionalnih kontaktnih točk EMN, prav tako pa njegovi sklepi zanje niso zavezujoči. Evropska komisija, ICF in nacionalne kontaktne točke EMN prav tako niso odgovorni za kakršno koli uporabo informacij, vključenih v ta dokument.

Objavljeno

Julij 2022

Predlog navedbe vira:

Evropska migracijska mreža (2022). Informacije EMN o uporabi direktive o začasni zaščiti (področje uporabe in registracija). Bruselj: Evropska migracijska mreža.

Več o tem:

Spletno mesto EMN: <http://ec.europa.eu/emn>

LinkedIn EMN: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network>

Twitter EMN: <https://twitter.com/emnmigration>

Možnosti stika z EMN

Spletno mesto EMN: www.ec.europa.eu/emn

LinkedIn EMN: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network/>

Twitter EMN: <https://twitter.com/EMNMigration>

Nacionalne kontaktne točke EMN

Avstrija: www.emn.at/en/

Belgija: www.emnbelgium.be

Bolgarija: www.emn-bg.com

Hrvaška: <https://emn.gov.hr/>

Ciper: www.moi.gov.cy/moi/crmd/emnncpc.nsf/home/home?opendocument

Češka: www.emncz.eu

Danska: www.justitsministeriet.dk/

Estonija: www.emn.ee/

Finska: www.emn.fi/in_english

Francija: www.immigration.interieur.gouv.fr/Europe-et-International/Le-reseau-europ-eeen-des-migrations-REM3/Le-reseau-europ-eeen-des-migrations-REM2

Nemčija: <https://www.bamf.de/EN/Themen/EMN/emn-node.html>

Grčija: <http://emn.immigration.gov.gr/en/>

Madžarska: www.emnhungary.hu/en

Irska: www.emn.ie/

Italija: www.emnitalyncp.it/

Latvija: www.emnitalyncp.it/

Litva: www.emn.lt/en/

Luksemburg: <https://emnluxembourg.uni.lu>

Malta: <https://emn.gov.mt/>

Nizozemska: <https://www.emnnetherlands.nl/>

Poljska: <https://www.gov.pl/web/europejska-siec-migracyjna>

Portugalska: <https://rem.sef.pt/>

Romunija: <https://www.mai.gov.ro/>

Slovaška: <https://emn.sk/en/>

Slovenija: <https://emm.si/en/>

Španija: <https://extranjeros.inclusion.gob.es/emn-Spain/>

Švedska: <http://www.emnsweden.se/>

Norveška: <https://www.udi.no/en/statistics-and-analysis/european-migration-network---norway>

Gruzija: https://migration.commission.ge/index.php?article_id=1&clang=1

Republika Moldavija: <http://bma.gov.md/en>